

Ο1: Συνοπτική Έκθεση Έρευνας

Ο1-Α1: Βιβλιογραφική Ανασκόπηση και Έρευνα

Συνοπτική Έκθεση Έρευνας

Ετοιμάστηκε από CARDET

30/04/2015

Τίτλος Έργου:	Career Planning for Dynamic Economies
Ακρωνύμιο Έργου:	SELFIE
Αριθμός έργου:	2014-1-IE01-KA200-000364

This project has been funded with support from the European Commission.

This publication reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Πίνακας περιεχομένων

Εισαγωγή	3
Σχεδιασμός σταδιοδρομίας και Επαγγελματικός προσανατολισμός.....	5
Βασικές δεξιότητες που προτείνεται να αναπτυχθούν στο προτεινόμενο πρόγραμμα σχεδιασμού σταδιοδρομίας και επαγγελματικού προσανατολισμού.....	7
Βασικά επίπεδα δεξιοτήτων τα οποία είναι κατάλληλα για κάθε μια από τις ηλικιακές ομάδες μαθητών.....	11
Υπάρχουσες πηγές που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για το σχεδιασμό του καινούριου σεναρίου σχεδιασμού σταδιοδρομίας.....	13
Κατάλληλες μορφές ενημέρωσης και περιβάλλοντα για την εμπλοκή των μαθητών σε κάθε ηλικιακή ομάδα.....	17
Πλαίσιο αξιολόγησης προκειμένου να διευκολυνθεί η πραγματοποίηση της μέτρησης σε όλα τα επίπεδα.....	20
Παιδαγωγική στήριξη για την επαγωγή των εκπαιδευτικών και συμβούλων επαγγελματικού προσανατολισμού στον προτεινόμενο σχεδιασμό σταδιοδρομίας και επαγγελματικού προσανατολισμού	22
Παιδαγωγική στήριξη για αρχική και συνεχή επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών ως προς το υπάρχων υλικό και τα νέα εργαλεία που πρέπει να αναπτυχθούν.....	25
Επίλογος	28

Εισαγωγή

Ο σκοπός του παρεχόμενου έγγραφου είναι η παροχή μιας περίληψης των κύριων αποτελεσμάτων τα οποία βασίζονται σε βιβλιογραφική ανασκόπηση και σχετική έρευνα που έχουν ολοκληρωθεί στην Ιρλανδία, Κύπρο, Λιθουανία, Πορτογαλία και Γερμανία στο πλαίσιο της ολοκλήρωσης των Εθνικών Ερευνητικών Εκθέσεων, οι οποίες ολοκληρώθηκαν στο πλαίσιο του Ο1-Α1 (Βιβλιογραφική Ανασκόπηση και Έρευνα). Για την ολοκλήρωση των Εθνικών Ερευνητικών Εκθέσεων, χρησιμοποιήθηκε ο Ερευνητικός Οδηγός που ετοιμάστηκε από το CARDET και δόθηκε σε όλους τους εταίρους του SELFIE, καθώς και τα ερευνητικά εργαλεία στο Παράρτημα του συγκεκριμένου Οδηγού.

Ο σκοπός των Εθνικών Ερευνητικών Εκθέσεων ήταν η ολοκλήρωση βιβλιογραφικής ανασκόπησης ως προς το τι υπάρχει σήμερα σε κάθε μια από τις 5 χώρες των εταίρων, σε σχέση με τις εξής θεματικές κατηγορίες:

- Τοπικό πλαίσιο/συγκείμενο για ό,τι αφορά στο σχεδιασμό σταδιοδρομίας και στον επαγγελματικό προσανατολισμό στο εκπαιδευτικό σύστημα.
- Βασικές δεξιότητες που προτείνεται να αναπτυχθούν στο προτεινόμενο Αναλυτικό Πρόγραμμα σχεδιασμού σταδιοδρομίας και επαγγελματικού προσανατολισμού.
- Βασικές δεξιότητες οι οποίες είναι κατάλληλες για κάθε μια από τις ξεχωριστές ηλικιακές ομάδες μαθητών.
- Υπάρχουσες πηγές που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν ή να προσαρμοστούν στο προτεινόμενο Αναλυτικό Πρόγραμμα σχεδιασμού σταδιοδρομίας και επαγγελματικού προσανατολισμού.
- Κατάλληλες μορφές των μέσων ενημέρωσης και περιβάλλοντα για την εμπλοκή των μαθητών στις διάφορες ηλικιακές ομάδες.
- Πλαίσιο αξιολόγησης για διευκόλυνση και υλοποίηση της αξιολόγησης σε όλα τα επίπεδα.
- Παιδαγωγικά στήριξη για την επαγωγή των εκπαιδευτικών και συμβούλων επαγγελματικού προσανατολισμού στο προτεινόμενο σχεδιασμό σταδιοδρομίας και επαγγελματικού προσανατολισμού.

- Παιδαγωγική στήριξη για την αρχική και τη συνεχή επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών ως προς το υπάρχων υλικό και τα νέα εργαλεία που πρέπει να αναπτυχθούν.

Η βιβλιογραφική ανασκόπηση βασίστηκε σε ανασκόπηση βασικών πολιτικών, κυβερνητικών εγγράφων, εθνικών αναφορών, εθνικών στατιστικών και δημοσιεύσεων σε κάθε μια από τις χώρες εταίρους. Η έρευνα πεδίου βασίστηκε σε συνεντεύξεις και ομάδες εστίασης με ομάδες στόχου του έργου, συγκεκριμένα, σε συνεντεύξεις με υπεύθυνους φορείς χάραξης πολιτικής, με σχολικούς συμβούλους, με γονείς/κηδεμόνες και σε ομάδες εστίασης με μαθητές και εκπαιδευτικούς.

Η παρούσα έκθεση παρέχει μια σύνοψη των κύριων συμπερασμάτων της Βιβλιογραφικής Ανασκόπησης και Έρευνας που έχουν ολοκληρωθεί στις χώρες εταίρους, ενώ η πλήρης κατάρτιση των Εθνικών Ερευνητικών Εκθέσεων και η πλήρης παρουσίαση της έρευνας η οποία έχει ολοκληρωθεί καθώς και τα αποτελέσματα, μαζί με τις αναφορές και τα ερευνητικά εργαλεία, υπάρχουν στην Περιεκτική Έκθεση Εθνικών Ερευνητικών Εκθέσεων. Τόσο η Περιεκτική Έκθεση Εθνικών Ερευνητικών Εκθέσεων όσο και η παρούσα Συνοπτική Έκθεση Έρευνας θα αποτελέσουν τη βάση για την ανάπτυξη του Προγράμματος Σπουδών και το Πλαίσιο Αξιολόγησης, καθώς και τις πηγές του Αναλυτικού Προγράμματος για κάθε ένα από τα τρία επίπεδα (Εισαγωγικό, Ενδιάμεσο, Προχωρημένο Επίπεδο). Η Συνοπτική Έκθεση Έρευνας θα μεταφραστεί σε όλες τις γλώσσες των εταίρων.

Σχεδιασμός σταδιοδρομίας και Επαγγελματικός προσανατολισμός

Στην **Ιρλανδία**, ο σχεδιασμός σταδιοδρομίας στα σχολεία παρέχεται κυρίως στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση μέσω των δημόσιων πηγών όπου χρηματοδοτούνται από το Τμήμα Παιδείας και Δεξιοτήτων και παρέχονται από εκπαιδευόμενους σύμβουλους επαγγελματικού προσανατολισμού. Ο σχεδιασμός και η καθοδήγηση της σταδιοδρομίας στην Ιρλανδία έχουν επηρεαστεί από τις μειώσεις και η παροχή σχεδιασμού σταδιοδρομίας και επαγγελματικού προσανατολισμού διαφέρει πολύ από το ένα σχολείο στο άλλο. Αυτό σημαίνει ότι η πλειοψηφία των βοηθημάτων πλέον δίνεται σε τελειόφοιτους μαθητές, 16-18 ετών, καθώς προετοιμάζονται για αιτήσεις τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και για τον κόσμο της εργασίας.

Παρομοίως, στην **Γερμανία**, ο σχεδιασμός σταδιοδρομίας παρέχεται υποχρεωτικά από τα σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Είναι υποχρεωμένα να συμπεριλάβουν το σχεδιασμό σταδιοδρομίας και επαγγελματικού προσανατολισμού στο Αναλυτικό Πρόγραμμα και να το εφαρμόσουν ως μια συνεχή και πολύπλευρη διαδικασία, η οποία ξεκινά από τη Β΄ τάξη του Γυμνασίου. Συμπεριλαμβάνει την παροχή συμβουλών όσον αφορά την εκπαιδευτική πορεία, τις μαθησιακές δυσκολίες, ψυχολογική υποστήριξη και αξιολόγηση των υπηρεσιών ψυχολογικής στήριξης. Στα σχολεία, παρέχεται καθοδήγηση από τους σύμβουλους επαγγελματικού προσανατολισμού, κοινωνικούς λειτουργούς, σχολικούς ψυχολόγους και συνεργαζόμενους του επαγγελματικού προσανατολισμού από τις Υπηρεσίες Απασχόλησης.

Στην **Κύπρο**, η Υπηρεσία Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής (Υ.Σ.Ε.Α.) είναι υπεύθυνη για την προσωπική, κοινωνική, εκπαιδευτική και επαγγελματική ανάπτυξη των μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Οι σύμβουλοι επαγγελματικού προσανατολισμού προσφέρουν τις ακόλουθες υπηρεσίες:

- Ατομική και ομαδική συμβουλευτική (συνήθως 2-4 άτομα) σε προσωπικά, κοινωνικά, εκπαιδευτικά θέματα και θέματα σχεδιασμού σταδιοδρομίας.
- Σεμινάρια, επισκέψεις, εκπαιδευτικά προγράμματα και συνέδρια σχετικά με την παροχή συμβούλων εκπαίδευσης.

- Διδασκαλία του μαθήματος Επαγγελματικής και Κοινωνικής Αγωγής. Το μάθημα προσφέρεται στην Γ΄ τάξη Γυμνασίου για 14 περιόδους κατά την διάρκεια του πρώτου εξαμήνου.
- Οργάνωση της εβδομάδας εργασίας για απόκτηση εργασιακής εμπειρίας στη Β΄ τάξη Λυκείου και επισκέψεις σε εκπαιδευτικά ιδρύματα μετά το σχολείο.
- Δημοσίευση εκπαιδευτικών και ενημερωτικών βιβλίων (π.χ. Σταδιοδρομία και Κοινωνική Εκπαίδευση, Υποτροφίες κτλ.)
- Πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με εκπαιδευτική και επαγγελματική καθοδήγηση μέσω ηλεκτρονικών βιβλιοθηκών, εκπαιδευτικά βίντεο, ηλεκτρονική καθοδήγηση.
- Συμμετοχές στο πλαίσιο διαφόρων επιτροπών για τα οφέλη των μαθητών.
- Παροχή προσωπικής και εκπαιδευτικής συμβουλευτικής σε μαθητές με ειδικές ανάγκες για την προσωπική τους ανάπτυξη μέσω ατομικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων.

Από την άλλη πλευρά, στη **Λιθουανία**, υπάρχουν τρία είδη υπηρεσιών τα οποία θεωρούνται ως μέρος του επαγγελματικού προσανατολισμού: πληροφορίες σταδιοδρομίας, παροχή συμβουλών σταδιοδρομίας, και εκπαίδευση σε θέματα σταδιοδρομίας. Όλα αυτά είναι στενά συνδεδεμένα και σπανίως παρέχονται ξεχωριστά. Οι υπηρεσίες παρέχονται από διάφορους φορείς δημόσιους και ιδιωτικούς. Ο σχεδιασμός της σταδιοδρομίας αποσκοπεί στη δημιουργία ενός περιβάλλοντος για τον επαγγελματικό προσανατολισμό και στοχεύει στη στρατηγική η οποία αποσκοπεί στην ανάπτυξη υπηρεσιών στη Λιθουανία, λαμβάνοντας υπόψη τις προοπτικές οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης της χώρας και τις ανάγκες κάθε μεμονωμένου μέλους της κοινότητας. Ωστόσο, το σύστημα στη Λιθουανία έχει επίσης ορισμένες σημαντικές αδυναμίες: Καταρχάς, δεν υπάρχει κανένα ολοκληρωμένο σύστημα επαγγελματικού προσανατολισμού ή κάποιο ίδρυμα, το οποίο να είναι υπεύθυνο για την εφαρμογή, το σχεδιασμό, την οργάνωση και τις εργασίες όλων των ιδρυμάτων που ασχολούνται με τον επαγγελματικό προσανατολισμό και την παροχή συμβουλών. Δεύτερο, υπάρχει ελάχιστη διαθεσιμότητα των υπηρεσιών επαγγελματικού προσανατολισμού σε αγροτικές περιοχές. Δεν υπάρχει αρκετή προσοχή στην προετοιμασία και κατάρτιση ειδικών σε θέματα

επαγγελματικού προσανατολισμού, καθώς και στη βελτίωση των προσόντων των υφιστάμενων ειδικών. Τελευταίο αλλά εξίσου σημαντικό, παρατηρείται έλλειψη συμβούλων επαγγελματικού προσανατολισμού και αυτό σημαίνει ότι οι υπηρεσίες συμβουλευτικής σταδιοδρομίας είναι προσβάσιμες μόνο για όσους αναζητούν ενεργητικά να πάρουν πληροφορίες.

Στην **Πορτογαλία**, οι υπηρεσίες σχεδιασμού σταδιοδρομίας και επαγγελματικού προσανατολισμού παρέχονται από:

- Ιδρύματα που συνδέονται με την απασχόληση και την επαγγελματική κατάρτιση, ασχολούνται με άτομα που είναι, σε γενικές γραμμές, εκτός του εκπαιδευτικού συστήματος (άνεργοι), εν αναμονή της ένταξής τους στην ενεργό ζωή (Κέντρα Απασχόλησης).
- Ιδρύματα που συνδέονται με την εκπαίδευση, ιδιαίτερα στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση.
- Ιδρύματα που σχετίζονται με τη νεολαία και τους δήμους.
- Ιδιωτικά γραφεία.

Όλες αυτές οι υπηρεσίες παρέχονται από τους ψυχολόγους και είναι πέρα από την επαγγελματική ανάπτυξη όπου καλύπτονται διαπροσωπικά και αναπτύσσεται η ταυτότητά τους. Ωστόσο, είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι στην Πορτογαλία, ο επαγγελματικός προσανατολισμός δεν αντιμετωπίζεται σε επίπεδο προγράμματος σπουδών, εξαιτίας της απουσίας ενός εθνικού Αναλυτικού Προγράμματος σε αυτό το πλαίσιο.

Βασικές δεξιότητες που προτείνεται να αναπτυχθούν στο προτεινόμενο πρόγραμμα σχεδιασμού σταδιοδρομίας και επαγγελματικού προσανατολισμού

Στην **Ιρλανδία**, τα βασικά επίπεδα δεξιοτήτων τα οποία προτείνεται να αναπτυχθούν στο προτεινόμενο σχεδιασμό σταδιοδρομίας στο Εισαγωγικό επίπεδο (12-14) περιλαμβάνουν έμφαση στον ίδιο το μαθητή, δυνατότητες και δεξιότητες οργάνωσης,

καθορισμό στόχων, καθώς και δεξιότητες μελέτης. Η εισαγωγή σε χόμπι/ενδιαφέροντα και πώς συνδέονται με ορισμένες σταδιοδρομίες θα ήταν επίσης χρήσιμο. Στο Ενδιάμεσο επίπεδο (14-16) οι προσωπικές δεξιότητες σταδιοδρομίας όπως συγγραφή βιογραφικού σημειώματος, διάφοροι επαγγελματικοί κλάδοι, επαγγελματική εμπειρία και η απασχολισιμότητα θα ήταν σημαντικές δεξιότητες. Στη συνέχεια, στο Προχωρημένο επίπεδο (16-18) θα ήταν πολύ σημαντικές οι δεξιότητες που αφορούν στην προετοιμασία για το πανεπιστήμιο ή για την αγορά εργασίας και η βελτίωση των δεξιοτήτων συνέντευξης.

Ωστόσο στην **Κύπρο**, το παρών Αναλυτικό Πρόγραμμα εστιάζεται στην αυτογνωσία και στην αυτοεκτίμηση για τους μαθητές. Ο κύριος στόχος είναι να εξοπλίσει τους μαθητές με τις αξίες της ζωής, την προώθηση της ενεργού συμμετοχής των πολιτών και να τους παρέχει πληροφορίες σχετικά με το εκπαιδευτικό σύστημα βοηθώντας τους έτσι, να κάνουν τις δικές τους προσωπικές και εκπαιδευτικές επιλογές. Ως εκ τούτου, οι δύο κύριοι τομείς δεξιοτήτων για καθορισμό καριέρας και επαγγελματικό προσανατολισμό είναι: διαπροσωπικές σχέσεις και σχεδιασμός σταδιοδρομίας και επαγγελματικού προσανατολισμού. Επιπλέον, οι Κύπριοι σύμβουλοι επαγγελματικού προσανατολισμού έχουν ευθύνη να βοηθήσουν τον μαθητή να επιλέξει την καλύτερη δυνατή σταδιοδρομία. Ως μέρος του προγράμματος σπουδών, οι μαθητές μπορούν επίσης να συμμετέχουν σε συνεντεύξεις και να ενημερωθούν για τις εκπαιδευτικές επιλογές, ακαδημαϊκές σπουδές και θέσεις εργασίας, επισκέψεις σε εκπαιδευτικά κέντρα και να έρχονται σε επαφή με ψυχομετρικά τεστ, δραστηριότητες και ψηφιακά υλικά. Στα δημόσια σχολεία, υπάρχει επίσης η ευκαιρία για τους μαθητές, να έχουν άμεση επαφή με την δουλειά της επιλογής τους επί μια εβδομάδα, τη λεγόμενη “εβδομάδα εργασίας”, κατά την διάρκεια της Β΄ τάξης του Λυκείου. Οι πηγές που θα σχεδιαστούν θα πρέπει να καθοδηγούνται ως προς αυτή την κατεύθυνση, αλλά με μια πρακτική και μαθητοκεντρική προσέγγιση, επιτρέποντας στους μαθητές να δραστηριοποιηθούν περισσότερο κατά τη διαδικασία λήψης αποφάσεων και την προετοιμασία τους για να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις της επαγγελματικής ή της ακαδημαϊκής ζωής τους, με τον καλύτερο δυνατό τρόπο.

Στο ίδιο πνεύμα, οι βασικές δεξιότητες που θα πρέπει να αντιμετωπιστούν στην **Λιθουανία** αποτελούν γενική συνειδητοποίηση και αυτογνωσία στους μαθητές που θα

πρέπει να γνωρίζουν πώς να αξιολογούν τις γνώσεις, τις δεξιότητες, τις ικανότητες τους, πώς να αναγνωρίζουν τις αδυναμίες τους και να γνωρίζουν πώς να τις βελτιώσουν. Στη Λιθουανία, οι ενδιαφερόμενοι θεωρούν ότι η ικανότητα των μαθητών να αξιολογούν αντικειμενικά και ρεαλιστικά το περιβάλλον, τους στόχους και τις δυνατότητές τους είναι επίσης σημαντικό, όπως και οι δεξιότητες λήψης αποφάσεων και εκτέλεσης αποφάσεων. Η σωστή στάση απέναντι στο σχεδιασμό της σταδιοδρομίας ενός ατόμου θεωρείται επίσης ότι είναι το πιο σημαντικό. Οι μαθητές πιστεύουν ότι οι βασικές δεξιότητες που θα πρέπει να αναπτύξουν ως μέρος του προγράμματος σπουδών για το σχεδιασμό της σταδιοδρομίας τους πρέπει να είναι η αυτογνωσία και η ικανότητα να αξιολογήσουν τα ενδιαφέροντα τους, δεξιότητες που θα τους οδηγήσουν να κατανοήσουν ποια πορεία σταδιοδρομίας θα ήθελαν να ακολουθήσουν στο μέλλον. Παρομοίως, οι εκπαιδευτικοί πιστεύουν ότι παρόμοιες δεξιότητες θα πρέπει να ενισχυθούν – αυτογνωσία, κριτικός καθορισμός στόχων, και η δυνατότητα για το σχεδιασμό και το συντονισμό των ενεργειών τους αποτελεσματικότερα.

Στην **Πορτογαλία**, το επίπεδο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ορίζεται ως η περίοδος έναρξης της διαφοροποίησης των ενδιαφερόντων και των δεξιοτήτων των μαθητών όσον αφορά την ανθρώπινη ανάπτυξη και τις επαγγελματικές προτιμήσεις. Δεξιότητες όπως: Ανάπτυξη στάσεων, Δεξιότητες Διερεύνησης, Αλληλεπιδράσεις με τους τομείς ενδιαφέροντος, και Δεξιότητες Εργοδότησης, θα πρέπει να είναι μέρος του προγράμματος σπουδών όσον αφορά στον επαγγελματικό προσανατολισμό. Η μελέτη της κοινωνικής και οικογενειακής ζωής των μαθητών (εμπειρίες, πεπτοιθήσεις, κοινωνικές και ηθικές αξίες, επαγγέλματα μελών της οικογένειας και άλλα παραδείγματα), είναι επίσης ορισμένες από τις πτυχές που πρέπει να συμπεριληφθούν κατά τη διαδικασία της ανάπτυξης του επαγγελματικού προσανατολισμού των μαθητών, όπως και οι προσωπικές προτιμήσεις, η αυτογνωσία, η αυτοεκτίμηση, η ανοχή, οι στόχοι της ζωής και η μελέτη της αγοράς. Όλα αυτά θα βοηθούσαν τους μαθητές στον τομέα της επαγγελματικής επιλογής και της "σωστής" ενσωμάτωσης στην αγορά εργασίας.

Κατά την διάρκεια της έρευνας πεδίου η οποία βασίστηκε, σε ενδιαφερόμενα μέλη από την Πορτογαλία αναφέρονται ορισμένες βασικές δεξιότητες για την εφαρμογή σε ένα μελλοντικό σχέδιο προγράμματος σπουδών στον τομέα του σχεδιασμού της

σταδιοδρομίας. Κατά την Α΄ τάξη Γυμνασίου εντοπίστηκαν δεξιότητες όπως για παράδειγμα: Οργάνωση της έρευνας, Μαθαίνω πώς να μαθαίνω, Διαβίωση στο σχολείο. Στην Β΄ τάξη του Γυμνασίου, δεξιότητες όπως: Μάθηση και εκπαίδευση, Αυτογνωσία, Δεξιότητες και Προσδοκίες, Ενδιαφέροντα και ικανοποίηση. Κατά το τέλος της Γ΄ τάξης του Γυμνασίου, οι μαθητές επιλέγουν την περιοχή μελέτης που προτίθενται να ακολουθήσουν και το οποίο έχει αποφασιστικό αντίκτυπο κατά την πρόσβαση στο μάθημα υψηλότερου επιπέδου. Ως εκ τούτου, σε αυτό το στάδιο ορισμένοι από τους ερωτηθέντες επισήμαναν ως σημαντικούς τομείς την Αυτογνωσία, τη Διερεύνηση του σχολείου και Ευκαιρίες επαγγελματικής κατάρτισης.

Αντίθετα, στη **Γερμανία**, η ετοιμότητά για την επαγγελματική κατάρτιση αναφέρεται στην αποτίμηση, ως προς το κατά πόσο ένας ενδεχόμενος εκπαιδευόμενος είναι κατάλληλος για να αρχίσει και να ολοκληρώσει την εκπαίδευσή του με τον κατάλληλο τρόπο. Βασικά, το σκεπτικό αυτό αντλείται από τα ειδικά καθήκοντα και ορίζει έμφαση σε επαγγέλματα με συγκριτικά λιγότερο προαπαιτούμενα. Οι αιτούντες χρειάζεται να έχουν δεξιότητες σε μεσαίο επίπεδο όσον αφορά τα ακαδημαϊκά στοιχειώδη επαγγελματικά προσόντα, για τη ζωή των πρακτικών δεξιοτήτων καθώς επίσης για να αντιμετωπίσουν ένα δωρο εργασίας την ημέρα. Βασιζόμενη στο διαθέσιμο κατάλογο, κάθε δεξιότητα προσδιορίζεται και διαφοροποιείται με τον ακόλουθο τρόπο:

- Σύντομη περιγραφή και ορισμός.
- Δείκτες αξιολόγησης και λειτουργικότητας του συγκεκριμένου κριτηρίου.
- Προσεγγίσεις και δυνατότητες διάγνωσης για τη μέτρηση.

Όσον αφορά στην επιλογή σταδιοδρομίας, αφενός, συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας να κάνουν αυτοαξιολόγηση, κρίνεται σαφώς και να συγκεντρωθούν πληροφορίες σχετικά με τις ατομικές δυνατότητες στα επαγγελματικά πεδία. Από την άλλη πλευρά ο κατάλογος περιγράφει από μια ευρεία άποψη, ποιοι βασικοί τομείς και δεξιότητες εκτιμώνται ως ιδιαίτερα σημαντικές για να ξεκινήσει και να ολοκληρωθεί μια εμπειρία επαγγελματικής εκπαίδευσης.

Βασικά επίπεδα δεξιοτήτων τα οποία είναι κατάλληλα για κάθε μια από τις ηλικιακές ομάδες μαθητών

Ενώ στην **Ιρλανδία** υφίσταται ένα προτεινόμενο σχέδιο Αναλυτικού Προγράμματος που ασχολείται με την κάθε ξεχωριστή ηλικιακή ομάδα των μαθητών - στο οποίο, ωστόσο, δεν υπάρχει πρόσβαση - στην **Κύπρο** δεν υπάρχει προγραμματισμένος επαγγελματικός προσανατολισμός για τις ηλικιακές ομάδες των μαθητών 12-14 και 16-18, όπως υπάρχει για την ηλικιακή ομάδα 14-16. Επιπλέον, το Υ.Σ.Ε.Α. θεωρείται ως μέρος της Μέσης Γενικής Εκπαίδευσης. Στην Κύπρο, οι μαθητές της τελευταίας τάξης του Γυμνασίου, παρακολουθούν μαθήματα “Επαγγελματικού Προσανατολισμού” και “Κοινωνικής Εκπαίδευσης”, τα οποία αποσκοπούν για να εξοπλίσουν τους 14χρονούς μαθητές με δεξιότητες αυτογνωσίας, εμπιστοσύνης, και αυτοπραγμάτωσης έτσι ώστε να είναι σε θέση να λαμβάνουν ορθολογικές αποφάσεις, ειδικά για τη μελλοντική επαγγελματική τους σταδιοδρομία, με βάση την αυτογνωσία. Στη συνέχεια, οι μαθητές της Α΄ τάξης Λυκείου που εμπίπτουν στην ηλικιακή ομάδα 14-16, στα μέσα της σχολικής χρονιάς, καλούνται να επιλέξουν το πρόγραμμα μαθημάτων για την επόμενη σχολική χρονιά. Οι επιλογές τους είναι: τρία μαθήματα κατεύθυνσης των τεσσάρων περιόδων την εβδομάδα, και ένα μάθημα ενδιαφέροντος των δυο περιόδων ή αλλιώς περιορίζονται στα τέσσερα μαθήματα κατεύθυνσης. Στη Β΄ τάξη Λυκείου, οι μαθητές συνειδητοποιούν τις δυνατότητες τους και είναι συνήθως σε θέση να αποφασίσουν αν πρέπει να αλλάξουν ή να κρατήσουν τα μαθήματα τα οποία επέλεξαν. Όσον αφορά στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, η συμβουλευτική υπηρεσία δεν είναι επαρκής. Περιορίζεται στα Πανεπιστήμια και συμπεριλαμβάνονται δραστηριότητες επαγγελματικής εκπαίδευσης και προσανατολισμού και επισκέψεις σε επιχειρήσεις.

Από την άλλη πλευρά, στη **Λιθουανία**, το παρόν εκπαιδευτικό σύστημα σταδιοδρομίας δεν είναι συνεπής και συστημικό και το κατά πόσον ή όχι αυτό βοηθά τους μαθητές να αναπτύξουν αυτές τις δεξιότητες εξαρτάται κυρίως από το συγκεκριμένο σχολείο ή το σύμβουλο σταδιοδρομίας. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο είναι δύσκολο να αξιολογηθεί επακριβώς εάν το σημερινό σύστημα είναι σύμφωνο με τις ανάγκες του μαθητή και θα πρέπει να δημιουργηθεί μια πιο συνεκτική και συστηματική εκπαίδευση του συστήματος σταδιοδρομίας. Οι πιο σημαντικές δεξιότητες είναι η αυτογνωσία, η ικανότητα να

αξιολογούν τον εαυτό τους και τις ικανότητές τους, η ικανότητα να κάνουν σχέδια και να συμβαδίζουν μαζί τους, επίσης, η κριτική σκέψη, η επικοινωνία, και οι δεξιότητες συνεργασίας, αλλά και οι δεξιότητες αναζήτησης πληροφοριών. Σε γενικές γραμμές, οι Λιθουανικοί ενδιαφερόμενοι φορείς πιστεύουν ότι σε κάθε ηλικιακή ομάδα θα πρέπει να παρέχονται οι ίδιοι βασικοί τομείς δεξιοτήτων προσοχής αλλά σε διαφορετικά επίπεδα.

Στην **Πορτογαλία**, ωστόσο, δεν υπάρχουν πλήρως καθορισμένα επίπεδα δεξιοτήτων, λόγω της έλλειψης ενός συγκεκριμένου προγράμματος για το σχεδιασμό σταδιοδρομίας, η οποία οδηγεί σε άγνοια του θέματος από ορισμένους. Ωστόσο, στην έρευνα πεδίου που διεξήχθη διαφάνηκε ένα σχέδιο δράσης το οποίο ενσωματώνει μια σειρά από δραστηριότητες στον τομέα του επαγγελματικού προσανατολισμού, το οποίο μπορεί να πραγματοποιηθεί στις ηλικιακές ομάδες των 12-14, 14-16, 16-18, μεταξύ των οποίων:

- Εισαγωγικό Επίπεδο (12-14) – στάδιο ευαισθητοποίησης για μεταβλητές που υπάρχουν στον επαγγελματικό προσανατολισμό (μια βαθιά γνώση των επαγγελμάτων, προσωπική δυναμική, επικοινωνία).
- Ενδιάμεσο επίπεδο (14-16) – κατάρτιση και επαγγελματική έρευνα αγοράς, επαγγελματικός προσανατολισμός, προσωπικό μάρκετινγκ.
- Προχωρημένο επίπεδο (16-18) – στόχους ζωής και προγραμματισμό σταδιοδρομίας, συνέχιση σπουδών ή είσοδος στην αγορά εργασίας, οικοδόμηση ενός προγράμματος άσκησης πίεσης. Η τυπολογία που αναφέρεται αντανακλά στην τρέχουσα ανάγκη για ανάληψη δράσης στον τομέα της επαγγελματικής συμβουλευτικής στα αρχικά στάδια εκπαίδευσης (Α΄ τάξη Γυμνασίου).

Στη **Γερμανία**, είναι σχεδόν αδύνατο να δοθεί μια γενική δήλωση σχετικά με τα κατάλληλα επίπεδα δεξιοτήτων για τις κατάλληλες ηλικιακές ομάδες, λόγω των διαφορετικών τύπων σχολείων και της ειδικής αιτιολόγησής τους. Πρόκειται για μια σημαντική διαφορά όταν μιλάμε για βασικές δεξιότητες των μαθητών σε:

- Γυμνάσια, τα οποία έχουν ως κύρια έμφαση το διπλό σύστημα και τους μαθητές που θα εισέλθουν στο σύστημα μετάβασης.
- Τεχνικές Σχολές, όπου η κύρια έμφαση είναι να καθοριστεί η ακαδημαϊκή σταδιοδρομία και οι προοπτικές της.

- Επαγγελματικές Σχολές, ως συνεργάτες στο διπλό σύστημα όπου βρίσκονται σε μια σύγκρουση με τη γενική εκπαίδευση ως προς το θέμα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και έχουν μια τεράστια ποικιλία ατόμων με διαφορετικό εκπαιδευτικό υπόβαθρο (ανάπτυξη ετοιμότητας για την εργασία έναντι στην ετοιμότητα της κατοχής έναντι της εκπαίδευσης στο διπλό σύστημα έναντι της γενικής επιλογής για εισαγωγή στο Πανεπιστήμιο).
- Τα σχολεία για τους μαθητές με ειδικές ανάγκες, όπου μόνο η μειοψηφία των μαθητών παίρνει πιστοποιητικό Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και η πλειοψηφία μεταβαίνει στο σύστημα μετάβασης.

Υπάρχουσες πηγές που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για το σχεδιασμό του καινούριου σεναρίου σχεδιασμού σταδιοδρομίας

Όσον αφορά στις υπάρχουσες πηγές που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν (ή να επανασχεδιαστούν) για το σχεδιασμό του καινούριου σεναρίου επαγγελματικού προσανατολισμού, στην **Ιρλανδία**, λόγω του ότι υπάρχουν περιορισμένες πηγές που διατίθενται σήμερα για τους μαθητές, η κύρια πηγή που είναι διαθέσιμη είναι ένα ερευνητικό διαδικτυακό πρόγραμμα, το οποίο είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα www.careersportal.ie. Η παρούσα πηγή είναι τόσο για τους μαθητές όσο και για τους σύμβουλους επαγγελματικού προσανατολισμού καθώς καθοδηγεί τους μαθητές μέσα από την απογραφή των ενδιαφερόντων τους, σύνταξη βιογραφικού σημειώματος, έρευνα σχετικά με επιλογές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, και επίσης βίντεο με διάφορους τομείς σταδιοδρομίας. Υπάρχει επίσης ένα βιβλίο το οποίο διατίθεται για το πρόγραμμα αυτό και για πολλά σχολεία της Ιρλανδίας που χρησιμοποιούν επι του παρόντος το λογισμικό ή το διαδικτυακό πρόγραμμα.

Στην **Κύπρο**, οι υπάρχουσες πηγές για το σχεδιασμό σταδιοδρομίας συμπεριλαμβανομένου οδηγούς για τους μαθητές, σχολικούς συμβούλους και γονείς επίσης. Εκτός από το πακέτο εργαλείων για τις τρεις τάξεις του Γυμνασίου, υπάρχει ένα σημαντικό μέρος των οδηγιών σταδιοδρομίας για τους μαθητές 14-18 που διατίθενται

επίσης στο διαδίκτυο. Το περιεχόμενο αυτών των βιβλίων καλύπτει τις παρακάτω θεματικές περιοχές:

- Πληροφορίες σχετικά με τις δύο εκπαιδευτικές επιλογές μετά την Γ΄ τάξη του Γυμνασίου – Λύκειο και Τεχνικές σχολές.
- Λεπτομερής περιγραφή του Λυκείου με ιδιαίτερη αναφορά στα μαθήματα που προσφέρονται. Ένα ουσιαστικό εργαλείο για τους μαθητές της Α΄ τάξης του Λυκείου.
- Αναλυτική περιγραφή των τεχνικών σχολείων με ιδιαίτερη αναφορά στα μαθήματα που προσφέρονται. Ένα ουσιαστικό εργαλείο για τους μαθητές της Α΄ τάξης των Τεχνικών Σχολείων και για το κοινό που ενδιαφέρεται να μάθει τις επιλογές που προσφέρονται.
- Ασκήσεις οι οποίες αποσκοπούν στο να εξερευνήσουν οι μαθητές τις διάφορες πτυχές του εαυτού τους και να γνωρίσουν καλύτερα τα συμφέροντα, τις ικανότητες και τις δεξιότητες, καθώς και γενικότερα τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους.
- Πληροφορίες σχετικά με τα δημόσια πανεπιστήμια και ιδρύματα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης στην Κύπρο και Ελλάδα, με έμφαση στα απαιτούμενα θέματα που αποσκοπούν σε κάθε σχολή/τμήμα.
- Πληροφορίες για διαθέσιμες υποτροφίες και για μεταπτυχιακές σπουδές μετά την δευτεροβάθμια εκπαίδευση που προσφέρονται από την κυβέρνηση της Κύπρου.
- Αναφορά στους παράγοντες που επηρεάζουν τις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές επιλογές των μαθητών και τους τρόπους με τους οποίους οι γονείς μπορούν να βοηθήσουν τα παιδιά τους.
- Χρήσιμες πληροφορίες που απαιτούνται από τους συμβούλους επαγγελματικού προσανατολισμού για την παροχή κατάλληλης καθοδήγησης. Το εγχειρίδιο του εκπαιδευτικού παρέχει οδηγίες για την ανάπτυξη υλικού για το μάθημα Επαγγελματικής και Κοινωνικής Αγωγής.

Από την άλλη πλευρά, στην **Λιθουανία**, η επικρατέστερη άποψη φαίνεται να είναι ότι οι χρειάζονται εκμοντερνισμένες εξετάσεις και ανάλογος εξοπλισμός προκειμένου να καλυφθούν καλύτερα οι ανάγκες τόσο των συμβούλων όσο και των μαθητών. Σύμφωνα με ένα συντονιστή επαγγελματικού προσανατολισμού, ακόμα και αν οι επί του παρόντος,

διαθέσιμες πηγές χρησιμοποιούνται για το σχεδιασμό σταδιοδρομίας για να καλύψουν τις ανάγκες των μαθητών, υφίσταται έλλειψη συστήματος αυτό-συμβουλευτικής καθώς και ηλεκτρονικά εργαλεία. Πηγές όπως ηλεκτρονικά τεστ, παιχνίδια, ιστοσελίδες πληροφοριών, μια πιο φιλική προς το χρήστη ιστοσελίδα AIKOS, όπως επίσης και περισσότερες περιόδους για επαγγελματικό προσανατολισμό στα προγράμματα σπουδών και θα βοηθούσαν τους ειδικούς της σταδιοδρομίας να καλύψουν τις ανάγκες των μαθητών σε αυτόν τον τομέα. Επιπλέον, η εφαρμογή ενός συστήματος ηλεκτρονικού φάκελο στη Λιθουανία, όπου οι μαθητές θα μπορούσαν να κατεβάσουν πληροφορίες, πιστοποιητικά, βιογραφικά σημειώματα και τα σχέδια της σταδιοδρομίας τους θα βελτιώναν την κατάσταση. Οι Λιθουανοί εκπαιδευτικοί συνήθως βασίζονται σε τεστ αξιολόγησης και πρακτικών δραστηριοτήτων για την εκπαίδευση σταδιοδρομίας στα θέματά τους ωστόσο, αισθάνονται ότι δεν έχουν τις δεξιότητες και τις γνώσεις των άλλων τύπων που επιθυμούν και θα μπορούσαν να εμπλέξουν τους μαθητές τους, με διάφορους τύπους δραστηριοτήτων της σταδιοδρομίας.

Στην **Πορτογαλία**, οι υπάρχουσες πηγές που χρησιμοποιούνται στην επαγγελματική καθοδήγηση θα πρέπει να κατευθύνουν τα άτομα όχι μόνο σε μια συγκεκριμένη διαδικασία, αλλά και σε μια κοινωνική διαδικασία. Η παρέμβαση κατά την διαδικασία του προσανατολισμού, θα πρέπει ως εκ τούτου να εξετάσει αυτά τα δύο σκέλη. Διαπιστώθηκε ότι πολλά από τα μέσα που χρησιμοποιούνται στην Πορτογαλία είναι κατάλληλα για τον πληθυσμό και για τις ανάγκες του μαθητή, αλλά πολλά τεστ είναι ήδη ξεπερασμένα. Επίσης, θα ήταν ενδεδειγμένο να επεκταθούν οι υπάρχουσες πηγές και να μετατραπούν σε κάτι πιο επίσημο, ρυθμίζοντας το εκπαιδευτικό σύστημα. Αποδεικνύεται επίσης ότι είναι πλεονεκτικό το γεγονός ότι θα μπορούσε να διατείνεται μεγαλύτερος αριθμός πηγών και περισσότερο διαφοροποιημένες για να καλύψουν τις ανάγκες των μαθητών. Παρά την ύπαρξη των ξεπερασμένων πηγών, οι σύμβουλοι επαγγελματικού προσανατολισμού επιδιώκουν να αναβαθμίσουν τα εργαλεία τους και να τα προσαρμόσουν σε ένα κοινό στόχο. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι πηγές που χρησιμοποιούνται εφαρμόζονται μόνον στην ηλικιακή ομάδα 14-16, που αντιστοιχεί στη Γ΄ τάξη Γυμνασίου.

Από την άλλη πλευρά, στη **Γερμανία** η ανεπτυγμένη πηγή «Förderatlas zur Berufsorientierung in der Bildungsregion Paderborn» απευθύνεται στους διευθυντές των

σχολείων και επίσης στους σύμβουλους επαγγελματικού προσανατολισμού στα σχολεία. Παρέχει μια γενική επισκόπηση των ήδη υφιστάμενων και εφαρμοσμένων τοπικών προσεγγίσεων και βέλτιστων πρακτικών στον τομέα του επαγγελματικού προσανατολισμού. Επιπλέον, το σύνολο που καθοδηγεί το πρόγραμμα «ΚΑοΑ» προτίθεται να καθιερώσει ένα εθνικό και υποχρεωτικό σύστημα μετάβασης, από το σχολείο στην εργασία. Τονίζονται τέσσερις κύριοι τομείς των δραστηριοτήτων για την υλοποίηση αυτού του στόχου:

- Επαγγελματικός και ακαδημαϊκός προσανατολισμός.
- Συστηματοποίηση της μετάβασης από το σχολείο στην απασχόληση ή και/στο πανεπιστήμιο.
- Ελκυστικότητα του διπλού συστήματος.
- Ανάγκη για τοπικό συντονισμό και συνεργασία.

Η συνεκτίμηση από τους αναφερόμενους τομείς θα πρέπει να συμβάλει για να έχουν ένα όραμα για όλους τους μαθητές και να υποστηρίξουν ένα επιτυχημένο ξεκίνημα στο επάγγελμά τους ή στον ακαδημαϊκό τομέα και ταυτόχρονα να συμβάλουν στην εξασφάλιση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων. Για την επίτευξη αυτού του στόχου, η MAIS συνέστησε όπως οι ενδιαφερόμενοι φορείς, που εμπλέκονται σε αυτή την διαδικασία, πρέπει να συνεργάζονται σε τοπικό επίπεδο και να προβαίνουν σε συνεχείς προσπάθειες για τη βελτίωση των συνδεδεμένων στοιχείων. Η MAIS δήλωσε πέντε κοινώς αποδεκτά στοιχεία, τα οποία τα σχολεία πρέπει να εξετάσουν, προκειμένου να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους όσον αφορά στη σταδιοδρομία και στον ακαδημαϊκό προσανατολισμό:

1. Σταδιοδρομία και ακαδημαϊκός προσανατολισμός ως αναπόσπαστο μέρος της εξατομικευμένης μάθησης και της ανάπτυξης ως υποχρέωση όλων των σχολείων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσής.
2. Όλα τα γνωστικά αντικείμενα στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση χρειάζεται να υποστηρίξουν τις διαδικασίες επαγγελματικού προσανατολισμού. Αυτό το διαθεματικό πρόγραμμα σπουδών προσφέρεται για τη σταδιοδρομία και τον ακαδημαϊκό προσανατολισμό.

3. Τα σχολεία θα πρέπει να διευκολύνουν τις δυνατότητες που μπορούν να χρησιμοποιηθούν από όλους τους μαθητές και να συλλέγουν εμπειρίες κατά τη διαδικασία της σταδιοδρομίας και του ακαδημαϊκού προσανατολισμού ανάλογα με τις ανάγκες και τις δεξιότητές τους.
4. Οι μαθητές με ειδικές ανάγκες θα λαμβάνουν επιπρόσθετη και ειδική βοήθεια που θα τους βοηθήσει να ανιχνεύουν και να υποστηρίζουν την ατομική πορεία της σταδιοδρομίας τους.
5. Τα σχολεία πρέπει να καθιερώσουν συνεχείς προσφορές για την παροχή συμβουλών σταδιοδρομίας υπό τη διαβούλευση των γονέων, του Γραφείου Απασχόλησης και άλλων εμπλεκόμενων φορέων.

Κατάλληλες μορφές ενημέρωσης και περιβάλλοντα για την εμπλοκή των μαθητών σε κάθε ηλικιακή ομάδα

Στην **Ιρλανδία**, οι κατάλληλες μορφές ενημέρωσης και τα περιβάλλοντα που χρησιμοποιούνται επί του παρόντος εστιάζονται κυρίως στο γραπτό λόγο (βιβλίο, εφημερίδα, κλπ) ή στο διαδίκτυο, όπως για παράδειγμα η ιστοσελίδα www.careersportal.ie, που έχει επίσης βίντεο σχετικά με τις δυνατότητες σταδιοδρομίας και τα ενδιαφέροντα. Τα πλεονεκτήματα της ηλεκτρονικής μορφής είναι ότι οι μαθητές εμπλέκονται πολύ καλά σε αυτή και τη θεωρούν κατάλληλη για την ηλικία τους.

Στην **Κύπρο**, όμως υπάρχει ένα σημαντικό ποσό των τοπικών οργανώσεων και των οργανώσεων της νεολαίας με στόχο την παροχή πληροφοριών και συμβουλών, όπως για παράδειγμα ο Οργανισμός Νεολαίας Κύπρου. Επιπρόσθετα, τα δημόσια και ιδιωτικά Πανεπιστήμια και ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Κύπρο προσφέρουν υπηρεσίες επαγγελματικού προσανατολισμού σε τακτική βάση σε μαθητές άνω των 16 ετών. Επιπλέον, σε όλες τις πόλεις της Κύπρου υπάρχουν ιδιωτικές υπηρεσίες που παρέχουν συμβουλές επαγγελματικού προσανατολισμού στο κοινό. Σε γενικές γραμμές, η καθοδήγηση προσφέρεται πρόσωπο με πρόσωπο κατά την διάρκεια συναντήσεων μεταξύ των συμβούλων και των ενδιαφερόμενων μαθητών, μέσω σεμιναρίων, ή μέσω τηλεφωνικής επικοινωνίας με τον εμπειρογνώμονα, ή από ηλεκτρονικά άρθρα, ειδήσεις

σχετικά με εκπαιδευτικές επιλογές, ανάγκες και συμβουλές για επαγγελματικές συνεντεύξεις για την αγορά εργασίας, κλπ. Παρέχονται επίσης και δθαδικτυακές υπηρεσίες επαγγελματικού προσανατολισμού (e-counselling) , καθώς πολλοί μαθητές είναι εξοικειωμένοι με το διαδίκτυο. Για παράδειγμα, το ειδικευμένο προσωπικό πρόληψης του Οργανισμού Νεολαίας Κύπρου απαιτεί μόνο να συνδεθεί ο νεαρός με την ιστοσελίδα και να αρχίσετε να μιλά με εχεμύθεια σε ένα σύμβουλο, ακόμα και για θέματα που αφορούν επαγγελματικό προσανατολισμό και σχεδιασμό σταδιοδρομίας.

Σε παρόμοια κατάσταση, στη **Λιθουανία**, οι πιο κοινές μορφές επικοινωνίας που χρησιμοποιούνται για την εμπλοκή των μαθητών είναι σεμινάρια με εκπαιδευτές, δραστηριότητες σταδιοδρομίας, μαθήματα σταδιοδρομίας, ημέρες σταδιοδρομίας στα σχολεία, ομαδικές και ατομικές διαβουλεύσεις. Αυτές οι μορφές επικοινωνίας ανταποκρίνονται στις ανάγκες των μαθητών δεδομένου ότι είναι δυναμικές και καινοτόμες, καθώς επιτρέπουν στους μαθητές να βιώσουν τις μεθόδους και τις ίδιες τις δραστηριότητες. Οι Λιθουανοί μαθητές που συμμετείχαν στην έρευνα πεδίου επισήμαναν ότι έλαβαν περισσότερη πληροφόρηση σχετικά με επαγγελματικό προσανατολισμό από τον ψυχολόγο του σχολείου τους, από δημοσιεύσεις όπως η “Kur stoti?” (“Που να υποβληθεί η αίτηση?”), η οποία παρέχει αναλυτικές πληροφορίες σχετικά με ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, τα σημερινά επαγγέλματα, απαιτήσεις για την εφαρμογή των προγραμμάτων σπουδών, προσωπικότητας και αξιολόγησης και τεστ ενδιαφερόντων και προσωπικότητας, αλλά και εκθέσεις τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, όπου παρέχονται οι πιο πρόσφατες πληροφορίες σχετικά με προγράμματα σπουδών, κλπ. Αυτή την στιγμή, οι πιο κοινοί μέθοδοι ενημέρωσης και εκπαίδευσης των μαθητών είναι ατομικές συνεδρίες, εκδρομές σε εταιρίες, επιτραπέζια παιχνίδια, μέσω ηλεκτρονικών μηνυμάτων και μέσω των ιστοσελίδων του σχολείου.

Στην **Πορτογαλία**, αυτή την στιγμή, τα μέσα διάδοσης που χρησιμοποιούνται αποτελούνται επίσης από νέες τεχνολογίες (ιστοσελίδες, κοινωνικά δίκτυα), ομαδικές συνεδριάσεις χρησιμοποιώντας δυναμικές και παιχνιδιάρικες πηγές και μεθοδολογίες, εκπαιδευτικές επισκέψεις σε επιχειρήσεις, εκπαιδευτικά κέντρα, καθώς και επαγγελματικές εκθέσεις και συνεδριάσεις. Όλα αυτά τα μέσα διάδοσης προσφέρονται αποκλειστικά και μόνο στις ηλικίες μεταξύ 14-16 ετών, που αντιστοιχούν στη Γ΄ τάξη

Γυμνασίου. Τα μέσα διάδοσης που προαναφέρθηκαν είναι τα υφιστάμενα μέσα στην Πορτογαλία τα οποία προτίθενται να κατευθύνουν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο το κάθε μαθητή ατομικά, αλλά δεν είναι αρκετά. Θα μπορούσε να ειπωθεί ότι αυτά τα περιβάλλοντα και οι μορφές διάδοσης έχουν εξαντληθεί και είναι πολύ περιορισμένες. Για αυτόν το λόγο, χρειάζεται να διευρύνουμε τους ορίζοντες και να συμπεριλάβουμε κάθε άτομο στη διαδικασία προσανατολισμού με περισσότερες πληροφορίες, να υφίσταται περισσότερος χρόνος για να αφομοιώσουν τις πληροφορίες και έτσι να λαμβάνουν αποτελεσματικές αποφάσεις σχετικά με το σχολείο και το μέλλον. Από την άλλη πλευρά, η επαφή με την πραγματικότητα είναι πάντα ένας παράγοντας που αυξάνει τα κίνητρα, αλλά το κόστος της πρακτικής εκπαίδευσης είναι σε υψηλά επίπεδα και δεν μπορεί να υποστηριχθεί από τις συστάσεις των σχολείων.

Στην **Γερμανία**, ωστόσο, υπάρχει μεγάλη ποικιλία από έντυπα και ηλεκτρονικά μέσα ενημέρωσης για επιλογές σταδιοδρομίας, ευκαιρίες κατάρτισης, προγράμματα σπουδών και πληροφορίες προσβάσιμες σχετικά με την αγορά εργασίας, καθώς και διαφορετικά είδη εργαλείων αυτοαξιολόγησης. Τα περισσότερα από αυτά παρέχονται δωρεάν από τις Ομοσπονδιακές Υπηρεσίες Απασχόλησης στη ΒΙΖ, σε σχολεία και στο διαδίκτυο. Οι προσφερόμενες πηγές περιέχουν φυλλάδια, δημοσιεύσεις, από το Ινστιτούτο για Έρευνα Απασχόλησης (IAB), ετήσιες εκθέσεις και ηλεκτρονικές δημοσιεύσεις. Στον τομέα των ηλεκτρονικών δημοσιεύσεων υπάρχουν διαφορετικές δημοσιεύσεις οι οποίες α) έχουν σημαντική χρησιμότητα σε εθνικό πλαίσιο και β) φαίνεται να είναι σχετικές και χρήσιμες στα πλαίσια του SELFIE.

- KURSNET: Η διαδικτυακή πύλη επαγγελματικής κατάρτισης και επαγγελματικής επιμόρφωσης.
- BERUFENET: Πληροφορίες για περισσότερο από 6,300 επαγγέλματα στη Γερμανία.
- JOBBÖRSE: Θέσεις εργασίας από την Ομοσπονδιακή Υπηρεσία Απασχόλησης.
- Abi: Η διαδικτυακή πύλη της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμπεριλαμβάνει τα πάντα σχετικά με το επιλογή σταδιοδρομίας, σπουδές, επαγγελματική κατάρτιση και σταδιοδρομία.
- Planet-berufe.de: Τα πάντα σχετικά με το θέμα της επαγγελματικής κατάρτισης.

- BERUFE-Universum: Πρόγραμμα αυτοδιδασκαλίας.
- BERUFE TV: Η διαδικτυακή τηλεόραση της Ομοσπονδιακής Υπηρεσίας Απασχόλησης.

Επιλέγοντας αυτές τις πηγές, ο χρήστης παίρνει λεπτομερείς πληροφορίες.

Για παράδειγμα, χρησιμοποιώντας την ιστοσελίδα <http://berufenet.arbeitsagentur.de/berufe/> (BERUFENET) οι μαθητές λαμβάνουν αρκετές πληροφορίες σχετικά με τις επαγγελματικές δυνατότητες.

Πλαίσιο αξιολόγησης προκειμένου να διευκολυνθεί η πραγματοποίηση της μέτρησης σε όλα τα επίπεδα

Στην **Πορτογαλία**, η αξιολόγηση αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της διδασκαλίας-μάθησης και αυτή τη στιγμή υπάρχει ένα ευρύ κενό στη διαδικασία διδασκαλίας. Ωστόσο, δεν υπάρχει κάποιο πλαίσιο αξιολόγησης για να διευκολύνει τη μέτρηση της ολοκλήρωσης των δραστηριοτήτων της επαγγελματικής κατάρτισης και του επαγγελματικού προσανατολισμού και συμβουλευτικής.

Από την άλλη πλευρά, στην **Ιρλανδία**, τα μέσα που χρησιμοποιούνται για το σχεδιασμό της σταδιοδρομίας/προσανατολισμού δεν αξιολογούνται σε επίσημη βάση. Ο σχεδιασμός σταδιοδρομίας και οι υπηρεσίες επαγγελματικού προσανατολισμού που παρέχονται σε δημόσιο επίπεδο αξιολογούνται μέσω των Επιθεωρητών του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού. Αυτό σημαίνει ότι παρόλο που η αξιολόγηση αυτή είναι αποτελεσματική, μόνο μερικά σχολεία αξιολογούνται και ενώ υπάρχει μια κίνηση προς την κατεύθυνση της αυτοαξιολόγησης των σχολείων, αυτή είναι μια αργή διαδικασία.

Παρομοίως, στη **Γερμανία** δεν υπάρχει ξεκάθαρο πλαίσιο αξιολόγησης για να διευκολυνθεί η μέτρηση της επίτευξης σε διάφορα επίπεδα. Τα σχολεία αναγκάζονται να γράψουν μια ιδέα για τον επαγγελματικό προσανατολισμό με βάση το συγκεκριμένο πλαίσιο τους, αλλά, λόγω της συγκεκριμένη εξέλιξης, είναι πολύ δύσκολο να γεικευθεί η αξιολόγηση. Για παράδειγμα, η επιθεώρηση του σχολείου (Qualitätsanalyse) είναι μια μέθοδος μέσω της οποίας εξωτερικοί αξιολογητές καλούνται να αξιολογήσουν το σχολείο

λαμβάνοντας υπόψη τα καθορισμένα χαρακτηριστικά και την ποιότητα, με βάση διάφορα δεδομένα. Ο διευθυντής του σχολείου έχει την (επίσημη) ευθύνη για την υλοποίηση των μέτρων σχετικά με τον επαγγελματικό προσανατολισμό και την δημιουργία ενός κατάλληλου δικτύου. Στο πλαίσιο αυτό, ο διευθυντής μπορεί να ορίσει ένα ή περισσότερα άτομα που θα υποστηρίξουν αυτήν τη διαδικασία και να είναι υπεύθυνοι για το συντονισμό. Επιπλέον, τα ενδιαφερόμενα μέλη όπως οι γονείς, μαθητές, εκπαιδευτικοί, Υπηρεσία Απασχόλησης, επιχειρήσεις, και τα άτομα από το δημόσιο τομέα πρέπει να έχουν την ευκαιρία να αξιολογήσουν τα υφιστάμενα μέτρα. Από τυπικής άποψης, τα σχολεία μπορούν να χρησιμοποιούν στατιστικά στοιχεία και ποσοστώσεις επιτυχημένης μετάβασης από το σχολείο στον κόσμο της εργασίας ή στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης για να αξιολογηθούν οι προτάσεις σχετικά με τον επαγγελματικό προσανατολισμό.

Στον ιδιωτικό τομέα στη **Λιθουανία**, οι αριθμοί των πωλήσεων έχουν χρησιμοποιηθεί ως μέθοδοι αξιολόγησης, ενώ στο δημόσιο τομέα χρησιμοποιούνται μέθοδοι όπως ερωτηματολόγια για γονείς και μαθητές και διάφορες εθνικές εκθέσεις. Δεν υπάρχει καμία επιστημονική επιτροπή για την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών υπηρεσιών σταδιοδρομίας στην Λιθουανία. Επίσης δεν υπάρχουν μέτρα αξιολόγησης των μεθόδων και πηγών, έτσι ο πιθανός τρόπος για να βελτιωθεί η κατάσταση στον τομέα αυτό θα πρέπει να είναι να εφαρμοστούν τουλάχιστο τέτοια μέτρα. Επιπλέον, στα σχολεία, οι εκπαιδευτικοί χρησιμοποιούν άτυπες συζητήσεις με τους μαθητές για να πάρουν μια ιδέα για το πόσο αποδοτικές και χρήσιμες είναι ορισμένες δραστηριότητες σταδιοδρομίας. Οι γονείς επίσης παρέχουν ανατροφοδότηση κατά τη διάρκεια των συναντήσεων μεταξύ εκπαιδευτικού-γονέα.

Τελευταίο αλλά εξίσου σημαντικό στην **Κύπρο**, η αξιολόγηση της Υ.Σ.Ε.Α. του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού Κύπρου που διεξάγεται από την Επιστημονική Επιτροπή Αξιολόγησης, αποκάλυψε μια σαφή εικόνα των πλεονεκτημάτων και των αδυναμιών των συμβουλευτικών υπηρεσιών και πρότεινε ορισμένες προτάσεις για αλλαγές. Από την ανάλυση SWOT διαφάνηκε ότι η Υ.Σ.Ε.Α. έχει ευρέως θετική στάση απέναντι στις συμβουλευτικές υπηρεσίες στα Γυμνάσια και Λύκεια. Το προσωπικό είναι ιδιαίτερα υψηλής ειδίκευσης και επαγγελματικό σχετικά με τις διεθνείς προδιαγραφές.

Παρόλα αυτά, υπάρχουν ορισμένοι περιορισμοί που επισκιάζουν αυτά τα δυνατά σημεία. Οι αδυναμίες της Υ.Σ.Ε.Α. αφορούν στο υπερβολικό φόρτο εργασίας των συμβούλων επαγγελματικού προσανατολισμού, λόγω του γεγονότος ότι δεν υπάρχει ξεκάθαρη εικόνα ως προς το ποια είναι τα καθήκοντά τους στα σχολεία, όπως και η ανεπαρκής χρήση των διαθέσιμων πηγών. Ως αποτέλεσμα, η ποιότητα εργασίας των συμβούλων είναι περιορισμένη.

Παιδαγωγική στήριξη για την επαγωγή των εκπαιδευτικών και συμβούλων επαγγελματικού προσανατολισμού στον προτεινόμενο σχεδιασμό σταδιοδρομίας και επαγγελματικού προσανατολισμού

Ο σύμβουλος επαγγελματικού προσανατολισμού στην **Ιρλανδία** πρέπει να κατέχει διδακτική εμπειρία (το οποίο αποτελείται από ένα πτυχίο και ένα μεταπτυχιακό δίπλωμα στην εκπαίδευση) καθώς και επιμόρφωση στον τομέα του σχεδιασμού σταδιοδρομίας. Για κάποιους, αυτό μπορεί να σημαίνει μεταπτυχιακό δίπλωμα στον επαγγελματικό προσανατολισμό, ή μεταπτυχιακό δίπλωμα σε άλλον τομέα. Η εκπαίδευση μπορεί να διαρκέσει από ένα έως δύο χρόνια, ανάλογα με το εκπαιδευτικό ίδρυμα και καλύπτει κάποιους τομείς, όπως είναι οι δεξιότητες προσωπικής συμβουλευτικής και κατάρτισης, ψυχολογία, θεωρία προσωπικότητας, σχεδιασμός σταδιοδρομίας και επαγγελματικού προσανατολισμού. Δεδομένου ότι οι σύμβουλοι επαγγελματικού προσανατολισμού στην Ιρλανδία καλούνται να επιτελέσουν διπλό ρόλο - υπηρεσίες προσωπικής συμβουλευτικής σε μαθητές καθώς και διδασκαλία σε τάξεις σχετικά με καθοδήγηση και παροχή εξειδικευμένων συμβουλών σταδιοδρομίας για τους τελειόφοιτους – τα καθήκοντά τους έχουν καταστεί περισσότερο απαιτητικά και πολύπλοκα και υπάρχουν μεγάλοι χρονικοί περιορισμοί όσον αφορά την εργασία τους. Οι ικανότητες τους και η εμπειρία τους θα μπορούσαν να βελτιωθούν περαιτέρω και να ενισχυθούν, εάν υπήρχε περισσότερη στήριξη μέσα στο εκπαιδευτικό σύστημα με την αύξηση της στελέχωσης και του προγράμματος συνεχούς επαγγελματικής ανάπτυξης.

Παρομοίως, στην **Κύπρο**, οι σύμβουλοι επαγγελματικού προσανατολισμού πριν το διορισμό τους, αναμένεται ότι θα είναι κάτοχοι ενός πρώτου πτυχίου σε ένα γνωστικό

αντικείμενο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και μεταπτυχιακό δίπλωμα στην επαγγελματική καθοδήγηση από ένα Αμερικάνικο ή Βρετανικό πανεπιστήμιο, καθώς και την ολοκλήρωση του προγράμματος κατάρτισης των εκπαιδευτικών στο Πανεπιστήμιο Κύπρου. Στην αξιολόγηση τους, η Επιστημονική Επιτροπή Αξιολόγησης προτείνει τις ακόλουθες προτάσεις οι οποίες θα μπορούσαν να ενισχύσουν την αρμοδιότητα και την εμπειρία των συμβούλων:

- Κατάλληλη εκπαίδευση στην παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών και επαγγελματικής σταδιοδρομίας για τους απόφοιτους πρώτου πτυχίου, σε οποιοδήποτε γνωστικό αντικείμενο.
- Ένα μεταπτυχιακό πρόγραμμα επιμόρφωσης στην παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών και επαγγελματικής σταδιοδρομίας θα πρέπει να αναπτυχθεί σε ένα Πανεπιστήμιο στην Κύπρο.
- Θα πρέπει να δημιουργηθεί μια ερευνητική μονάδα, παράλληλα με το προτεινόμενο πρόγραμμα εκπαίδευσης. Υπάρχει η ανάγκη για να διεξαχθεί εις βάθος έρευνα στον εκπαιδευτικό τομέα και στο τομέα του επαγγελματικού προσανατολισμού.
- Μια επαγγελματική ομάδα η οποία αποτελείται από ψυχολόγους, κοινωνικούς λειτουργούς, εκπαιδευτικούς συμβούλους και γιατρούς θα πρέπει να δημιουργηθεί και να συνεργαστεί με τους συμβούλους, παρέχοντας σημαντικές πληροφορίες και την ανάπτυξη ειδικής μέριμνας για τις ευάλωτες ομάδες της κοινωνίας.
- Το περιεχόμενο του προγράμματος κατάρτισης των εκπαιδευτικών θα πρέπει να αναθεωρηθεί για να γίνει περισσότερο κατάλληλο για τις ιδιαίτερες ανάγκες των μελλοντικών συμβούλων επαγγελματικού προσανατολισμού.

Στην **Πορτογαλία**, οι επαγγελματίες επαγγελματικού προσανατολισμού (ψυχολόγοι) έχουν ένα πτυχίο ή μεταπτυχιακό στον τομέα και παρακολουθούν επιπρόσθετα μαθήματα κατάρτισης. Η DGE (Γενική Διεύθυνση για την Εκπαίδευση) οργανώνει σεμινάρια για την ανταλλαγή προτάσεων και καλών πρακτικών στο επίπεδο επαγγελματικής κατάρτισης και επαγγελματικού προσανατολισμού στο πλαίσιο του σχολείου. Η αποστολή αυτής της οντότητας είναι να εξασφαλίσει την εφαρμογή των πολιτικών που αφορούν στην εκπαιδευτική και διδακτική πτυχή για την προσχολική εκπαίδευση, πρωτοβάθμια και

δευτεροβάθμιας εκπαίδευση, όπως επίσης και να παρέχει τεχνική υποστήριξη για τη διαμόρφωση, παρακολούθηση και αξιολόγηση της εφαρμογής τους.

Τα σχολεία, στη **Γερμανία**, είναι υποχρεωμένα να ορίσουν ένα συντονιστή στον τομέα του επαγγελματικού προσανατολισμού και σταδιοδρομίας (StuBO). Στο πρόγραμμα σπουδών του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού υπάρχουν σχετικοί κανονισμοί σχετικά με τον προσανατολισμό της σταδιοδρομίας που σχετίζονται με τα παρακάτω σημεία:

- Στόχοι, αρμοδιότητες και οργάνωση.
- Συντονισμός σε περιφερειακό επίπεδο.
- Συναντήσεις μεταξύ σχολείων, συμβούλων σταδιοδρομίας και πανεπιστημίων.
- Συνεργασία με την κοινωνική πρόνοια για νέους.
- Συγκεκριμένες συμβουλές εφαρμογής επαγγελματικού προσανατολισμού στα πλαίσια της Ειδικής Εκπαίδευσης.
- Βιομηχανικές τοποθετήσεις και πρακτικές φάσεις στα πανεπιστήμια.
- Κατάρτιση εκπαιδευτικών.

Το πρόγραμμα «Qualifizierung der Koordinatorinnen und Koordinatoren für Berufs- und Studienorientierung» είναι ένα κεντρικό στοιχείο το οποίο πληρεί τις προϋποθέσεις συμβούλων επαγγελματικής σταδιοδρομίας και τους συντονιστές επαγγελματικού προσανατολισμού (StuBO) για να ενισχύσει τον προσανατολισμό της σταδιοδρομίας στη γενική δευτεροβάθμια εκπαίδευση στα σχολεία της NRW. Στα μαθήματα κατάρτισης πρέπει να λαμβάνονται υπόψη:

- Εμπειρίες και προηγούμενες γνώσεις των συντονιστών (StuBO).
- Τοπικό πλαίσιο, δραστηριότητες, και εστιάζσεις.
- Υποστήριξη συνεργασίας και δικτύωσης.
- Παροχή μιας ηλεκτρονικής πλατφόρμας, η οποία περιέχει στοιχεία για όλα τα προσφερόμενα προσόντα και δυνατότητες αυτομάθησης.

Από την άλλη πλευρά, στη **Λιθουανία**, μια συνιστάμενη περιγραφή της θέσης εργασίας για τους επαγγελματίες συμβούλους που εργάζονται στο CIPs (Κέντρο Παροχής Πληροφόρησης και Σταδιοδρομίας) περιλαμβάνει απαιτήσεις, όπως δίπλωμα

τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, κατά προτίμηση με ειδικευση ως σύμβουλοι σταδιοδρομίας, ικανότητα να συλλέγουν, να διαχειρίζονται, και να προσφέρουν σε κάθε μαθητή πληροφορίες σχετικά με τα επαγγέλματα, προσόντα, και την απόκτηση αυτών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και τα επαγγελματικά ιδρύματα, υκαιρίες που παρέχονται από το εκπαιδευτικό σύστημα της Λιθουανίας, ιδρύματα τα οποία παρέχουν συμβουλές επαγγελματικής σταδιοδρομίας, συστήματα πληροφοριών και πηγές πληροφόρησης σταδιοδρομίας, ικανότητα να ξεκινήσουν διάφορες οργανωτικές εκδηλώσεις στον τομέα της πληροφόρησης της σταδιοδρομίας στοχεύοντας στην επιλογή δεξιοτήτων των μαθητών, ικανότητα να συνεργάζονται με τη διοίκηση του σχολείου, εκπαιδευτικούς, κοινωνικούς λειτουργούς, ψυχολόγους του σχολείου, γονείς των μαθητών, να έχουν την ικανότητα να επικοινωνούν και να συνεργάζονται με διάφορους κοινωνικούς εταίρους με εποικοδομητικό τρόπο.

Παιδαγωγική στήριξη για αρχική και συνεχή επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών ως προς το υπάρχων υλικό και τα νέα εργαλεία που πρέπει να αναπτυχθούν

Στην **Ιρλανδία**, οι ευκαιρίες επαγγελματικής εξέλιξης για τους σύμβουλους επαγγελματικού προσανατολισμού παρέχονται κυρίως μέσω του Ινστιτούτου Συμβούλων Επαγγελματικού Προσανατολισμού, τον αντιπροσωπευτικό φορέα στον οποίο κάθε σύμβουλος προσανατολισμού καταβάλλει ένα ποσό συνδρομής. Διοργανώνεται μια ετήσια διάσκεψη με διάφορους ομιλητές και εργαστήρια, καθώς επίσης και τοπικές συναντήσεις με το τοπικό τμήμα. Μπορούν επίσης να παρέχουν συμβουλές για όλα τα μέλη, μέσω των τοπικών ομάδων. Εκτός από αυτό, το Εθνικό Κέντρο Επαγγελματικού Προσανατολισμού παρέχει κάποια μαθήματα επαγγελματικής ανάπτυξης. Τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης διοργανώνουν ετήσιες ημερίδες ενημέρωσης. Ενώ όλα αυτά είναι ιδιαίτερα θετικά και ευεργετικά, ορισμένοι σύμβουλοι επαγγελματικού προσανατολισμού δεν μπορούν να παρακολουθήσουν τις εκδηλώσεις αυτές, λόγω των χρονικών περιορισμών και του χρονοδιαγράμματός τους. Αυτό σημαίνει ότι, όπως η παροχή υπηρεσιών συμβουλευτικής, το επίπεδο της συνεχούς επαγγελματικής

ανάπτυξης είναι διαθέσιμα για τους συμβούλους επαγγελματικού προσανατολισμού και μπορεί να διαφέρουν, ανάλογα με το σχολείο ή την περιοχή.

Στη **Λιθουανία**, οι ευκαιρίες επαγγελματικής εξέλιξης για τους ειδικούς της σταδιοδρομίας επι του παρόντος, ως επι το πλείστων, παρέχονται από μεμονωμένους εκπαιδευτές, δημόσιους οργανισμούς, ή ορισμένα έργα. Η επιτυχία τους εξαρτάται συνήθως από το κίνητρο και τη θέληση του κάθε ατόμου να συμμετάσχει σε δραστηριότητες. Υπάρχουν ειδικοί που αναζητούν ενεργά τέτοιες ευκαιρίες και επωφελούνται από αυτές, αλλά υπάρχουν επίσης και ειδικοί που δεν θέτουν οποιαδήποτε προσπάθεια για να αναπτύξουν τις δεξιότητές τους, έτσι ώστε η επαγγελματική ανάπτυξη να εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από κάθε μεμονωμένο ειδικό. Οι πιο πολύτιμες ευκαιρίες επαγγελματικής ανάπτυξης είναι εκείνες που αποσκοπούν στην ανάπτυξη της ευαισθητοποίησης, στην παροχή κινήτρων και στη θετική αντιμετώπιση. Θα μπορούσαν να υπάρχουν περισσότερες ευκαιρίες βελτίωσης, που προβλέπουν, για παράδειγμα τη συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτών υψηλού επιπέδου της Λιθουανίας με τους συντονιστές σταδιοδρομίας, ή συμβούλους από άλλους οργανισμούς. Επίσης, μια ιστοσελίδα για ειδικούς επαγγελματικού προσανατολισμού που να ενημερώνεται συνεχώς θα βελτίωνε την παρούσα κατάσταση. Επιπλέον, οι εκπαιδευτικοί που έλαβαν μέρος στην έρευνα εξέφρασαν σχεδόν ομόφωνα την άποψη, ότι υπάρχει έλλειψη επαγγελματικών ευκαιριών ανάπτυξης στον τομέα της εκπαιδευτικής σταδιοδρομίας. Σύμφωνα με αυτούς, η έλλειψη χρόνου για να προχωρούν ενεργά σε τέτοιες ευκαιρίες ανάπτυξης, επηρεάζουν την έλλειψη εμπιστοσύνης όσον αφορά στην παροχή των δραστηριοτήτων εκπαιδευτικής σταδιοδρομίας και ως εκ τούτου τη συνολική ποιότητα των υπηρεσιών αυτών.

Σε μια διαφορετική προσέγγιση, το Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού της **Κύπρου** οργανώνει σε τακτά χρονικά διαστήματα σεμινάρια, εκπαιδευτικά προγράμματα, και συνέδρια για την επαγγελματική ανάπτυξη των σχολικών συμβούλων. Τα θέματα αφορούν στην εκπαίδευση και το φύλο, στην ενσωμάτωση των μεταναστών μαθητών στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση και την αγορά εργασίας και στην προώθηση του σεβασμού της διαφορετικότητας στα σχολεία. Υπάρχει ωστόσο η ανάγκη για περαιτέρω εκπαίδευση σε θέματα που σχετίζονται με την ενδοοικογενειακή βία και την ενσωμάτωση των νέων τεχνολογιών ως προς την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών, αφού η

σύνδεση με το διαδίκτυο θεωρείται απαραίτητη, δεδομένου ότι η χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών, κρίνεται αναγκαία για την ολοκλήρωση των καθημερινών εργασιών. Επιπλέον, η ενδοϋπηρεσιακή κατάρτιση, η οποία περιλαμβάνει σεμινάρια, εκπαιδευτικά προγράμματα και συναντήσεις, προκειμένου να αναπτυχθούν οι γνώσεις τους σχετικά με τις ανάγκες προτεραιότητας και τις τάσεις της αγοράς εργασίας θα πρέπει να παρέχονται συνεχώς υπό την προϋπόθεση ότι θα υπάρχει έλεγχος.

Στη **Γερμανία**, σύμφωνα με την απόφαση του προγράμματος σπουδών του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, τα σχολεία έχουν την ευκαιρία να λαμβάνουν αποζημίωση εγκαίρως για την επιπλέον εργασία και την παροχή συμβουλών και τον συντονισμό στα πλαίσια του επαγγελματικού προσανατολισμού. Όλοι οι εκπαιδευτικοί δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης έχουν την υποχρέωση να συμμετέχουν στο σχεδιασμό μιας σχολικής μονάδας και ειδικά στο σχεδιασμό επαγγελματικού προσανατολισμού. Τα σχολεία πρέπει να εξετάσουν τον επαγγελματικό προσανατολισμό και τη σαφή καθοδήγηση κατά τον σχεδιασμό της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών. Επιπλέον, οι διορισμένοι σύμβουλοι και οι συντονιστές σταδιοδρομίας προσανατολισμού θα πρέπει να λαμβάνουν την κατάλληλη αξιολόγηση για την εκπλήρωση των καθηκόντων τους. Αυτή η περαιτέρω εκπαίδευση υποστηρίζεται οικονομικά και χρηματοδοτείται από το MAIS (Υπουργείο Εργασίας, Υγείας και Κοινωνικών Υποθέσεων), το ESF (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο της Ευρωπαϊκής Ένωσης) και της Ομοσπονδιακής Υπηρεσίας Απασχόλησης. Η υλοποίηση αυτή βρίσκεται στην ευθύνη του ιδρύματος «Partner für Schule NRW».

Από την άλλη πλευρά, στην **Πορτογαλία**, στο παρόν πλαίσιο, οι ευκαιρίες για επαγγελματική ανάπτυξη όπως χαρακτηρίζονται από τους επαγγελματίες έχουν εξαντληθεί. Δεδομένου ότι η διαδικασία επαγγελματικής καθοδήγησης πραγματοποιείται σε επίπεδο σχολικής μονάδας υπό την καθοδήγηση ενός επαγγελματία ψυχολόγου, οι ψυχολόγοι έχουν τη βασική εκπαίδευση, τη γνώση και τις πρακτικές της επαγγελματικής κατάρτισης και επαγγελματικού προσανατολισμού και παροχής συμβουλών τους. Ωστόσο, η γενική διεύθυνση Εκπαίδευσης προωθεί πρωτοβουλίες όπως σεμινάρια για την ανταλλαγή προτάσεων, καλών πρακτικών, συνεδριάσεων και εργαστηρίων, που προορίζονται ως ακριβής προσφορά, λίγο διαφοροποιημένη. Επιπλέον, σε τακτική βάση οι επαγγελματίες έχουν την τάση να επενδύουν στην κατάρτιση σε ιδιωτικό επίπεδο,

αναζητώντας μεγαλύτερες και καλύτερες προσφορές εκπαίδευσης στα επιμορφωτικά κέντρα (Κέντρο Αξιολόγησης και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης).

Επίλογος

Με βάση τις πληροφορίες που προβλέπονται στις εκθέσεις έρευνας σε εθνικό επίπεδο, ακόμα κι αν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κάθε χώρας εταίρου διαφέρουν σε σχέση με τις τρέχουσες πρακτικές του επαγγελματικού προσανατολισμού και συμβουλευτικής στα σχολεία, αυτό που κυριαρχεί είναι το γεγονός ότι, χρειάζεται να σχεδιαστούν περισσότερο μαθητοκεντρικές, πρακτικές και επίκερες πηγές, έτσι ώστε να ικανοποιήσουν τις ανάγκες της σημερινής αγοράς και ακαδημαϊκής κοινότητας. Για το λόγο αυτό, οι εταίροι του έργου SELFIE έχουν ως στόχο να δημιουργήσουν τέτοιες πηγές στο Εισαγωγικό, Ενδιάμεσο και Προχωρημένο επίπεδο, έτσι ώστε να γεφυρωθεί το χάσμα που υπάρχει σήμερα στις χώρες εταίρων σε σχέση με το ήδη υπάρχον υλικό και τις ανάγκες των μαθητών, οι οποίοι θα πρέπει να εκπαιδεύονται για να ανταποκρίνονται κατάλληλα στις απαιτητικές ανάγκες του ακαδημαϊκού και επαγγελματικού κόσμου.